משנה · מחברי זמננו · שערי תורת בבל · סדר טהרות

שערי תורת בבל על משנה נגעים

רבי זאב וולף רבינוביץ'

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שערי תורת בבל על משנה נגעים

רבי זאב וולף רבינוביץ'

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שערי-תורת-בבל-על-משנה-נגעים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה ג 5
משנה ה 5
פרק ג 5
משנה א 5
משנה ה 6
פרק ד 6
משנה ג 6
פרק ו 6
משנה א 6
משנה ב 6
משנה ח 6
פרק ח 7
משנה ז 7
פרק ט 7
משנה ב 7
פרק י 7
משנה ג 7
משנה ז 7
משנה ט 7
פרק יא 8
משנה ד 8
משנה ז 8
משנה ט 8
משנה יב 8
פרק יב 9
משנה א 9
פרק יג 9
משנה ד 9
משנה יב 9
פרק יד 9

משנה ה 9

פרק א

משנה ג

(פ"א מ"ג ר"ש) **ד"ה להחליט את שנולד וכו' אם לאחר שפטרו פשתה מחליטו בפסיון ותימה וכו'**.—חסר וכצ"ל: מחליטו בפסיון: להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור ותימה דבת"כ וכו' לטהרה לאחר הפטור וי"ל דהכא מיירי דבסוף ב' שבועות וכו'. וכעין זה הגיהו בדפוס ווילנא החדש.

משנה ה

(פ"א מ"ה ר"ש) **ד"ה היתה בו מחיה בשבת וכו' כמין מבצר שבעיר שבאמצע העיר**.—אמת שמגדל היה אצלם באמצע העיר, אבל מבצר אינו מגדל, אלא עיר מוקפת חומה ככתוב "כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה דלתים ובריח" (דב' ג ה) ותרגם אונקלוס: "כל אילין קרוין כריכן מקפן שור", וכן מוכח במגלה ה ב (וע"ש בפי' רש"י ד"ה וערי מבצר). אבל ענין "מבוצרת" כאן היינו שהמחיה היא מוקפת סביב סביב בנגע הבהרת כעיר בצורה המוקפת חומה. וכן משמע בפי' הרמב"ם כאן ובערוך ע' בצר א'. ועי' מגלה יד א ובפירש"י שם ד"ה נתבצר.

פרק ג

משנה א

(פ"ג מ"א ר"ש) **ד"ה תניא בתוספתא וכו' וזה אחד מן הדברים שעליהן עלה הלל מבבל פי' שהוצרכו לו בני בתירא**.—עי' ירושלמי פסחים פ"ו ה"א [לג סע"א]: "על שלשה דברים עלה הלל מבבל טהור הוא יכול יפטר וילך לו ת"ל וטהרו הכהן. אי וטהרו הכהן יכול אם אמר הכהן על טמא טהור יהא טהור ת"ל טהור הוא וטהרו הכהן על זה עלה הלל מבבל. כתוב אחד אומר וזבחת פסח לה' אלקיך צאן ובקר וכו' צאן לפסח וצאן ובקר לחגיגה כתוב אחד אומר ששת ימים תאכל מצות וכו' ששה מן החדש ושבעה מן הישן ודרש והסכים ועלה וקבל הלכה". ומאחר שבירושלמי שם מבואר שבני בתירה הוצרכו לו להלל אם מעשה הפסח דוחה שבת אם איתא כפירוש הר"ש כאן אם כן הם ארבעה דברים. וגם לשון הירושלמי "ועלה וקבל הלכה" אינו מכוון כפירושו. אבל ברור דה"פ שהלל דרש מדעתו שלש הלכות הללו ועלה לא"י ללמוד משמעיה ואבטליון, וזו היא עלייתו הראשונה לא"י ללמוד, כי ארבעים שנה למד, ושם קיבל שלש הלכות משמעיה ואבטליון רבותיו, כמו שדרש מדעתו. ושוב לאחר זמן מרובה ולאחר פטירתם של רבותיו שמעיה ואבטליון עלה עוד הפעם לא"י, ואז הוצרכו לו בני בתירה בדין הפסח אם דוחה

את השבת, ובו בזמן קיבל את הנשיאות ולימד לתלמידים ארבעים שנה, כדתני בספרי סוף ברכה. שוב מצינו לדה"ר (ח"ב עמ' 176) שהשיג כיוצא בזה על ספר דרכי המשנה (עמ' 38), ולא ידע דה"ר, כי מקורו מר"ש כאן.

משנה ה

(פ"ג מ"ה ר"ש) **ד"ה תניא בתחילת ת"כ וכו' משכחת לה בבהרת שנולדה לאחר הקריחה וכו'**.—אין זה מחוור. והעיקר שהנתק הוא ניתוק השער סמוך לעור הראש, אבל עיקר השער נותר בעור, ואין זה ענין לקרחת וגבחת, שאף עיקר השער נושר, ובמקום שניתק השער אינו מטמא לעולם בבהרת.

פרק ד

משנה ג

(פ"ד מ"ג ר"ש) **ד"ה שלא מבוצר בחוט היוצא וכו'**.—אין לזה צורך. אלא שהשערות עומדות על גבול הנגע ולא באמצע. וכ"ה בפי' הרמב"ם.

פרק ו

משנה א

(פ"ו מ"א) **נמצאו ל"ו שערות**.—פי' שש על שש מרובע, וכפי שהן גדלות בעור הבשר. והעור הפנוי שבינתיים חולקין מחצה לשערה זאת ומחצה לשערה זאת משני צדיהן. ולפ"ז בשש שערות יש בכללן מחצית העור הפנוי שבין שערה לשערה בשערות החיצונות מחוץ.

משנה ב

(פ"ו מ"ב ר"ש) **ד"ה רבה המחיה וכו' דאפי' רבה המחיה עד ב' עדשים אכתי מבוצרת היא**.—אין זה נכון, שאם נעשה מרובע משתי עדשים וסביבו נעשה מרובע אחר שיהיה בו שטח כגריס לא יהיה ברוחב המרובע החיצון כעדשה שלימה, כידוע לחכמי המדות.

משנה ח

(פ"ו סוף מ"ח) **והדלדולין שבראש ושבזקן נידונין כעור הבשר**.—בתוספתא פ"ד (מובא בר"ש לקמן ספ"י) תני: "התלישות שבראש וזקן הרי הן כעור הבשר לכל דבר". ונראה דהיינו "הדלדולין" דמשנתנו. ומסתברא שהם מקומות שלא העלו שער מעולם מחמת איזו סיבה שהיא, שאם העלו שער תחלה ונקרחו דינם כקרחת וגבחת.

פרק ח

משנה ז

(פ"ח מ"ז ר"ש) **ד"ה נולד לו מחיה וכו' שתהא מחיה מטמאתו**: (כאן הוא סוף דבור, ואח"כ תחלת דבור:) וכולן (כצ"ל במקום "בכולו" והוא פיסקא ממשנתנו) הבא בכולו וכו'.

פרק ט

משנה ב

(פ"ט מ"ב ר"ש) **ד"ה תניא בת"כ וכו' עד שנעשה שחין ונעשה שחין ראב"י וכו'**.—פי' הר"ש דחוק. ונראה שחסר בת"כ וצ"ל: "עד שנעשה שחין ונעשה שחין ואח"כ נעשה צרבת[1] ראב"י מטמא" וזה מחלוקת ראב"י וחכמים לעיל רפ"ז. וסייג מצאתי מדברי הגר"א בהגהותיו כאן (ע"ש).

פרק י

משנה ג

(פ"י מ"ג ר"ש) **וצריך לדקדק בת"כ מנ"ל הא דאין בו משמע מבוצר וכו'**.—הענין פשוט, דהמשוער אם אינו מבוצר אינו נקרא "בו", שהרי אינו בנגע רק משער הראש שבצדו שאינו מנוגע, אבל צומח במקום שכבר הוא נתק אפי' מן הצד הרי הוא נקרא "בו".

משנה ז

(פ"י מ"ז ר"ש) **נתק ברוחב כעדשה שמקפת את השיטה וכו' ומסגיר את שניהם**.—תמוה דאין בו אלא כעדשה אינו נגע.

משנה ט

(פ"י מ"ט ר"ש) **ד"ה תניא בת"כ מניין אתה אומר וכו' ונתק כל ראשו טהור ת"ל ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא**.—עי' מ"ש בפ"ג מ"ה.

[1] [אבל גם בד"ר ובכתבי יד של ת"כ אין "ואח"כ...", ובכולם: עד שלא נעשה.]

פרק יא

משנה ד

(פי"א מ"ד) **בירקרק שבירוקים וכו'** כתוב ע"ז בהגהות הגר"א: "ירקרק ירוק אדום אדמדם אדום ירוק", ואינו מובן. ונראה שט"ס הוא, וצ"ל: "ירקרק ירוק ירוק אדמדם אדום אדום". וענין זה לפרש טעם המשנה, שירקרק ואדמדם כפולין כמו ירוק ירוק אדום אדום דהיינו חוזק הירקות וחוזק האדמות. ועי' במחברת הערוך לר"ש פרחון ע' עיף דעה אחרת בזה שכתב: "כ"מ שנאמר בו יעיף ה"ז עיפה גמורה וכל שנאמר בו יעופף ה"ז עיפוף קטן שיש עמו הילוך ברגל כדתנן (חולין קמ ע"ב) היתה מעופפת אם כנפיה נוגעין באפרוחיה חייב לשלח שנא' שלח תשלח את האם כיוצא בו ירקרק ירוק כמעט אדמדם אדום כמעט שחרחורת שחורה כמעט בשזיפת שמש". וכן מצינו באהלות פט"ז מ"ב "התלוליות" ופירש רה"ג שם: "כמין הר קטן מן והיתה תל עולם". ומ"מ לענין ירקרק ואדמדם הוא כותר דעת חז"ל.

משנה ז

(פי"א מ"ז ר"ש) **ד"ה תניא בתוספתא קייטא וכו' שיש בפספס ג' על ג' ומלא כולו נגע דאין לו במה יפשה.**—גם באופן זה עדיין יקשה, דהא אפשר שיכנוס ויפשה, וכמו ששנינו לענין בהרת (לעיל ספ"ט). ודין זה נוהג אף בנגע בגדים כדמוכח בתוספתא שהעתיק הר"ש למטה.

משנה ט

(פי"א מ"ט ר"ש) **כדתניא אלו הן קנה המדה זה הסליל.**—בר' היא בתוס' מקואות פ"ג.

משנה יב

(פי"א מי"ב ר"ש) **ד"ה תניא בת"כ וכו' שצבעו או מכרו לגוי וכר"א בר"ש.**—אשגרת לישנא היא וצ"ל: "שצבעו וכר"א בר"ש" ותו לא מידי. ומ"מ אין זה מוכרח, כי יתכן שהעכברים אכלו מן הבגד את מקום הנגע ויהיה מוסגר כפשוטו, וכ"ה הפירוש לעיל מ"ו מוסגר כפשוטו. וענין "חזר" היינו כמו "נראה" והוא פשיון הרחוק שהוא כגריס כמו ששנינו במ"ז.

פרק יב

משנה א

(פי"ב מ"א ר"ש) **ד"ה ובאסקריא וכו' וי"א אסדה**.—פי' די"א גורסים במשנתנו "אסדה" (במקום "אסקריא"), והיא גירסת הערוך ע' אסדה. ועי' מ"ש הר"ש בזבים רפ"ג בשם הירושלמי.

פרק יג

משנה ד

(פי"ג מ"ד ר"ש) **ד"ה תניא בתוספתא וכו' או שכנס בסוף שבוע ראשון ופשה וכו' ה"ז חולץ וכו'**.—מכאן מוכח דנגע שכנס סוף שבוע ועדיין יש בו כגריס הרי דינו כאילו עמד בעינו ולא כנס בבתים. ונראה שגם בנגעי אדם הדין כן, וכן מוכח לעיל ספ"ט. ועי' בר"ש פי"א מ"ז. ועי' מ"ש בחולין יו"ד ע"ב.

משנה יב

(פי"ג מי"ב ר"ש) **ד"ה תניא בתוספתא וכו' פי' השידה והתיבה והמגדל קסבר רבי וכו'**.—עי' מ"ש באהלות פ"ח מ"ב. ועי' במל"מ (הל' טומאת מת פי"א ה"א) שכתב, דמשמע דהתוספתא מיירי דהשידה והתיבה והמגדל מונחין ולא נזרקין. ולפ"ז נראה שדוקא במכוסין טמאין אבל בצמיד פתיל מצילין כמו באהל המת. עי' מ"ש בכלים פ"י מ"א.

פרק יד

משנה ה

(פי"ד מ"ה) **ד"ה תניא בתוספתא וכו' שחטה שלא בעץ ארז וכו'**.—העיר הגרי"ב ז"ל, שסוגיא דקידושין היא שלא כתוספתא זו. והנה לא בפעם זו בלבד סותרת התוספתא את הבבלי, כי רבות הן, וכבר הוכחנו ביומא (מג ב), שהבבלי לא ראה את התוספתא שלפנינו (ע"ש).